Pilot
SCHEIDINGSDESKUNDIGE
Twenterand

RAPPORTAGE #4
maart 2022

INCLUZIO UITVOERING | OOST

Waar anderen stoppen, gaan wij door.

ONTWIKKELINGEN

Een scheiding is een ingrijpende gebeurtenis voor ouders en hun kind(eren). Of ouders nu gehuwd of ongehuwd, met of zonder geregistreerd partnerschap samenwoonden, maakt daarbij niet uit. Gelukkig verloopt niet elke scheiding per definitie problematisch, maar tegenwoordig komen er wel steeds meer complexe scheidingen voor waar kinderen schade van ondervinden. In 2019 betrof ruim 50% van de casussen bij Jeugdbescherming Overijssel een 'vechtscheiding' (Kennispunt, 2020). Vooral langdurig voortslepende, ernstige conflicten tussen ouders zijn **schadelijk** voor de ontwikkeling van kinderen. Een groot aantal kinderen in de jeugdzorg heeft een achtergrond waarin scheidingsproblemen van ouders een rol spelen. De auteurs van de 'Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen voor jeugdhulp en jeugdbescherming' herziene versie 2020 (4e druk) vermelden het groeiend besef dat - om schade bij kinderen als gevolg van scheidingen te voorkomen - we allereerst hun ouders moeten helpen (Van der Valk, van den Berg, van der Veldt, Anthonijsz, & Spruijt, 2020).

Het belang van aandacht voor het kind.
Het proces dat ouders en hun kinderen doorlopen is complex, uitgebreid en gevarieerd omdat er zeer veel factoren meespelen. Verschillen in onder andere zelfredzaamheid, aanleidingen voor de breuk en multiproblematiek maken dat scheidingen op verschillende manieren verlopen. Dit beïnvloedt de behoeften van de betrokkenen tijdens de scheiding.

Kinderen merken relatieproblemen op, maar daar zijn ouders zich vaak niet van bewust. Zo reageren baby's al met fysieke stressreacties op spanning. En hoewel kinderen niet altijd uit zichzelf vragen durven te stellen, dient er wel aandacht te zijn voor hun situatie en hoe hiermee om te gaan. Een opmerking van één van de kinderen onderstreept dit: *'Ik denk dat het goed is geweest dat we hulp hebben gehad tijdens de scheidin. Ik had hulp nodig en denk dat mijn ouders dit niet wisten, omdat ik me altijd sterker voordeed dan ik mij echt voelde.'*

Niet ieder conflict is op te lossen. Maar door de gesprekken gaan de scherpe kantjes er wel af.
Het Scheidingspunt zet zich alléén in bij (echt) scheidingen waarbij kinderen betrokken zijn. Echtscheidingen zónder kinderen in het spel worden direct doorverwezen naar mediators of advocaten. Dit betreft ongeveer 10% van de binnenkomende vragen, deze worden verder niet in dit rapport meegenomen.

Het Scheidingspunt ontvangt ondersteuningsvragen via jeugdconsulenten van de gemeente, rechtstreeks van inwoners, via andere geïndiceerde aanbieders of maatschappelijke partners. Als voorliggende voorziening wordt het Scheidingspunt dan ook naast geïndiceerde zorg ingezet.

Het Scheidingspunt verkort de totale hulptijd.
Wanneer men rechtstreeks contact opneemt met het Scheidingspunt, is daarna nagenoeg geen hulp meer nodig van andere aanbieders. Met deze paralelle manier van hulpverlening verkort het Scheidingspunt de totale hulptijd- en inzet aanzienlijk. Daarnaast heeft de scheidingsdeskundige specifieke kennis van zowel juridische als financiële zaken die niet alle aanbieders in huis hebben. Ook het maatschappelijk werk van Avedan weet ons inmiddels goed te vinden bij dit soort vragen. Hierdoor kunnen sneller concrete stappen worden gezet.

Onze ondersteuning en begeleiding is volledig en gebeurt het hele scheidingstraject, waarmee we voorkomen dat zaken onduidelijk of onopgelost blijven. Gevallen waarin op een later moment het conflict alsnog terugkeert, is daardoor minimaal. Hierdoor voorkomen we dus ook latere hulpvragen bij zorgaanbieders, met de bijhorende besparing op geïndiceerde zorg en kosten voor de Gemeente Twenterand (zie cijfers).

Denk bij echtscheiding ook aan eenzaamheid, je wereld wordt anders, vrienden moeten ook keuzes maken en dat kan tot eenzaamheid leiden.
In de fase van scheiden is er behoefte aan een onafhankelijk persoon die verstand van zaken heeft en de situatie kan beoordelen en overzien (conclusie van het eindrapport Analyse vroegtijdige ondersteuning voor ouders bij relatieproblemen en scheiden in Twente.)

Uit rapporten over scheiden trekken we de conclusie dat ouders die gaan scheiden baat hebben bij een gedegen analyse van de situatie en een juiste inschatting van risico- en beschermende factoren. Hiervoor is een combinatie nodig van juridische, financiële, fiscale, gedragswetenschappelijke en sociaal-emotionele expertise (Rijksoverheid 2020).

HET SCHEIDINGSPUNT TWENTERAND

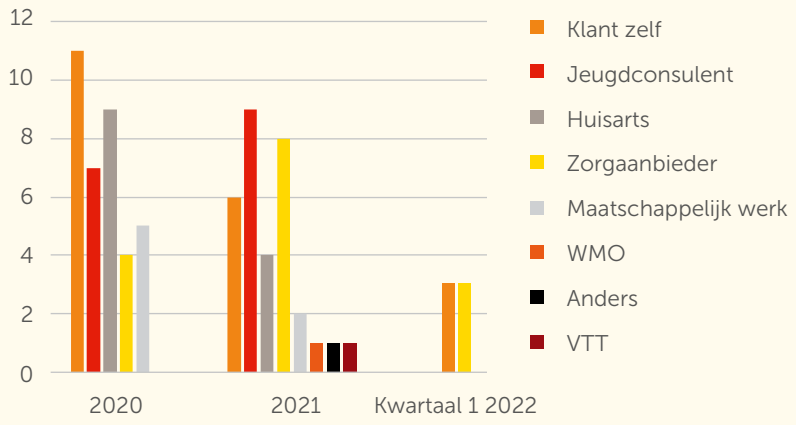
Verwijzers

Het Scheidingspunt is inmiddels een onmisbaar steunpunt voor met name de jeugd, maar ook voor ouders. Het aantal **verwijzers** dat cliënten naar het Scheidingspunt stuurt, is sinds 2020 met 60% gestegen. Naast gevestigde zorgaanbieders, huisartsen en GGZ wordt er nu ook verwezen door de Raad van Kinderbescherming, Veilig Thuis Twente en WMO. De samenwerking is goed en bestaat uit korte lijnen, waardoor hulp snel en adequaat geboden wordt.

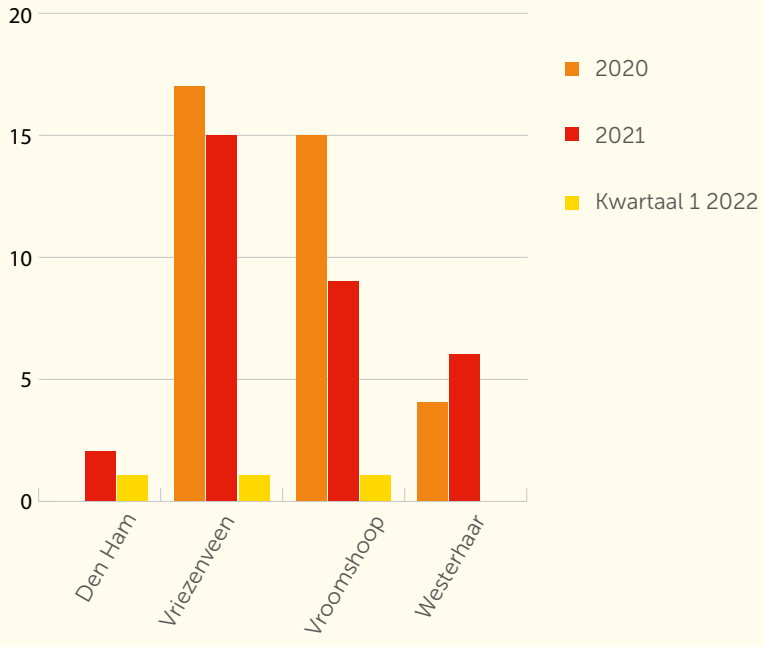
Het soort en aantal verwijzers in 2022 wijkt niet echt af van 2020 en 2021. Er zijn wel verwijzers toegevoegd zoals geïndiceerde zorgaanbieders. Inwoners weten het Scheidingspunt vaker rechtstreeks te vinden, bijvoorbeeld door te googlen op 'scheiding Twenterand'. Wat verder opvalt, is dat de telefoniste van het gemeentehuis in 2022 regelmatig rechtstreeks heeft doorverbonden met het Scheidingspunt.

Geografie

De gemeente Twenterand omvat vier kernen: Vriezenveen, Vroomshoop, Westerhaar en Den Ham. In ieder van deze kernen is het Scheidingspunt goed vindbaar. In 2021 zijn er ook cliënten vanuit de kern Den Ham bij de scheidings-deskundige geweest in tegenstelling tot 2020. Hieruit kan men concluderen dat het Scheidingspunt een breder draagvlak krijgt binnen de gemeente. Het vertrouwen is er en dit zal zeker voortgezet worden. Dit kan worden geconcludeerd naar aanleiding van de 'informele' vragen van de verwijzers, die in alle kernen evenveel vertegenwoordigd zijn.

Tabel: Verwijzers voor het Scheidingspunt

Tabel: Cliënten per kern

Alleen ga je sneller, samen kom je verder...

Geraldine Dijk,
Scheidingsdeskundige
Twenterand

INHOUDELIJK

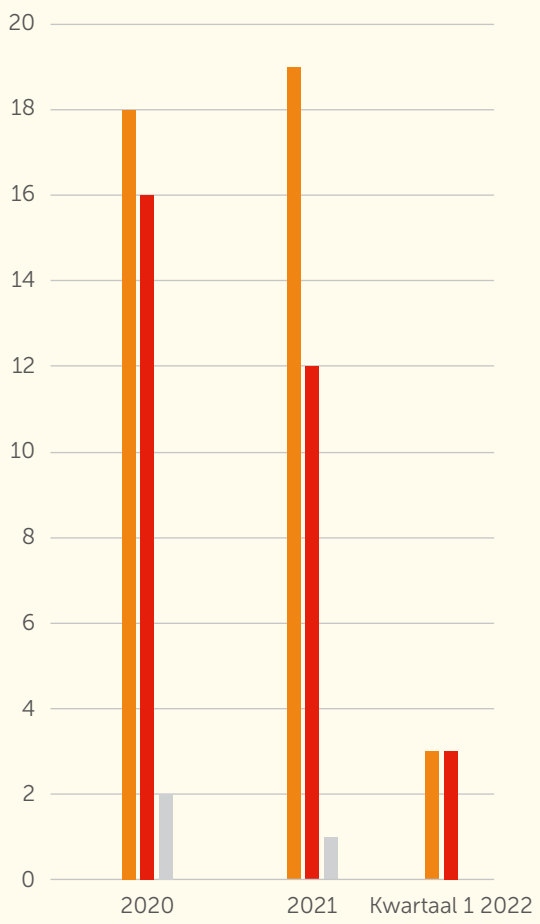
Het soort hulpvragen

Het Scheidingspunt behandelt naast vragen in relatie tot echtscheidingen ook zaken daaromheen zoals financiën, omgangsregelingen en het niet nakomen van afspraken in ouderschapsplannen.

Met het vertalen van het ouderschaps-plan naar begrijpelijke taal worden veel knelpunten sneller opgelost. Soms is een wijziging van het ouderschapsplan, of de uitleg daarvan, nodig om partijen op één lijn te krijgen. Als een ouderschapsplan niet of onvoldoende wordt nagekomen, zal er altijd onvrede blijven bestaan. Vaak wordt dit gestimuleerd door de omgeving.
Je kunt dan allerlei trajecten inzetten, maar de onvrede zal in de loop van de tijd weer gaan knagen, waardoor er extra hulp nodig is of juridische bijstand. Het ziekteverzuim van ouders is hierdoor (onnodig) hoog, waardoor er nog meer extra kosten ontstaan of een beroep op de uitkeringsinstanties gedaan wordt.

Piek in aanvragen: vakantieperiodes

Het aantal echtscheidingen stijgt, de aanvragen bij het scheidingspunt niet. De scheidingsdeskundige krijgt veel vragen rond de uitvoering van het ouderschapsplan. Open eindjes zorgen hier voor onnodige onenigheid. Zo is bijvoorbeeld 'in onderling overleg' een veelgebruikte term, maar dit is onduidelijk en geeft bij met name vakantie- en feestdagenplanningen veel onrust binnen gezinnen omdat niemand exact weet waar hij of zij aan toe is. Piekmaanden zijn dan ook november, april, mei en juni. De scheidings-deskundige voorkomt dit door samen met ouders concrete afspraken te maken.

Tabel: Per hulpvraag

Piek in aanvragen rondom vakantieperiodes

Aanmelddatum	Aantal
Januari	3
februari	2
maart	4
april	16
mei	12
juni	12
juli	2
augustus	6
september	5
oktober	4
november	12
december	2
Eindtotalen	**80**

Totaal aantal casussen

Gemeten vanaf de start in januari 2020 tot 1 april 2022 heeft het Scheidingspunt in totaal 80 aanvragen gehad, buiten de korte vragen of vragen van andere zorgaanbieders en gemeente om. In de bovenstaande grafieken staat vermeld hoe de indeling per hulpvraag is geweest in de afgelopen periode.

Gemiddelde doorlooptijd stijgt vanwege complexiteit

Daarnaast zien we dat de gemiddelde doorlooptijd langer wordt, omdat casussen gecompliceerder worden. Dit was in 2020 101 dagen, in 2021 185 dagen en in 2022 tot nu toe 168 dagen. Zorgaanbieders verwijzen casussen bij escalatie steeds vaker door.

Traject bij vechstscheidingen

Bestaande trajecten zoals BRAM van Avedan worden ingezet met twee onafhankelijke hulpverleners en enkel na doorverwijzing via de rechtbank. Er is dan al sprake van een geëscaleerde vechtscheiding.

BRAM is een vastomlijnd programma, het aantal sessies staat vast. Bij het Scheidingspunt kan het om meerdere sessies gaan, maar ook zeker om minder sessies. Dit scheelt dus twee keer in de kosten.

Casussen aanmelden: hoe eerder, hoe beter

Het advies aan zorgaanbieders is dan ook om casussen eerder bij ons aan te melden. De scheidingsdeskundige gaat niet op hun stoel zitten, maar is een aanvulling op hun bestaande zorgaanbod. Cliënten krijgen zo eerder de regie over hun eigen leven terug – dit geeft rust en is in groot belang van kinderen.

Meld een echtscheidingscasus eerder aan en voorkom onnodig lange wachtlijsten. Het tijdsbestek van zorg zal hierdoor aanzienlijk ingekort worden.

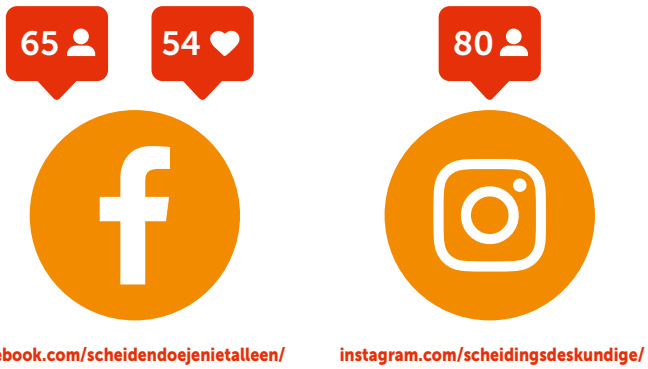
SOCIAL MEDIA EN WEBSITE

Het Scheidingspunt is op zowel Facebook als op Instagram te vinden. Het aantal volgers op Facebook is 65 en het aantal mensen die de Facebookpagina 'leuk' vinden is 54. Hieruit blijkt dat men toch moeite heeft om openbaar iets te vinden van scheidingen. In de statistieken is af te lezen dat het bericht meer dan 200 mensen heeft bereikt, maar slechts enkele likes heeft. Er rust dus helaas nog wel een taboe op het fenomeen scheiden. Op Instagram, wat iets anoniemer is, heeft het Scheidingspunt 80 volgers.

Pagina	Paginaweergaven
Alleen NL	326 % van totaal: 59,71% (546)

Gem. tijd op pagina	Instappunten
00:01:04 Gem. voor dataweergave: 00:01:04 (-0,03%)	158 % van totaal: 42,47% (372)

Bouncepercentage	Uitstappercentage
71,52% Gem. voor dataweergave: 87,63% (-18,39%)	48,47% Gem. voor dataweergave: 68,13% (-28,86%)

facebook.com/scheidendoejenietalleen/ instagram.com/scheidingsdeskundige/

De website www.scheidendoejenietalleen.nl wordt redelijk bezocht. Sinds er een nieuwe tool ingebouwd is, zijn er meer bezoekers. Deze tool voorziet in actuele nieuwsberichten. De verwachting is, dat het aantal bezoekers gaat stijgen, door meer gebruik te maken van deze nieuwe optie.

CIJFERS

Kosten per type scheiding

Een scheiding leidt tot veel extra maatschappelijke kosten. De VNG berekende dat een 'eenvoudige' scheiding de maatschappij ruim €6000 kost. Bij een complexe scheiding - waar aanspraak wordt gemaakt op hulp - kan dat oplopen tot €50.000 [bron: VNG-kostenanalyse complexe scheidingen]. In Twente gaat het in 50% van alle dossiers binnen Jeugdbescherming Overijssel over complexe echtscheidingen c.q. 'vechtscheidingen' [bron: Jeugdbescherming Overijssel].

VERBINDING

Met de doelgroep	Gesprekken vinden plaats in het gezondheidscentrum in Vroomshoop, een neutrale plek met een ruime spreekkamer is. Het wordt als prettig ervaren dat hier geen afleiding is of waar één van de partijen zich 'meer thuis' kan voelen dan de andere. Zo ontstaan er gelijkwaardige gesprekken.
Met de gemeente (overlegvormen etc.)	De relatie met de gemeente is laagdrempelig. Hierdoor is er ruimte voor het (door)ontwikkelen van het Scheidingspunt. Door de korte lijnen is er regelmatig contact.
Met jongerenwerk-organisaties	Doordat de jongerenwerkers goed contact hebben met de jongeren binnen de gemeente, worden de korte lijnen tussen de jongerenwerkers en het Scheidingspunt optimaal benut.
Met het persoonlijke netwerk van cliënten	Het inzetten van het eigen netwerk binnen de casussen wordt steeds essentiëler. Met name de inzet van een 'bijzondere curator' voor de kinderen is succesvol. Hierdoor krijgen de kinderen een vertrouwenspersoon voor alle kwesties die ze liever niet met de ouders willen bespreken en wordt de zorgaanbieder/gemeente ontlast. Hierover is al enkele keren een verhaal gepost op Facebook en Instagram dat veelvuldig wordt gelezen.
Met het netwerk in de gemeente Twenterand	Het Scheidingspunt is goed opgenomen in het sociale netwerk van de gemeente Twenterand. Zorgaanbieders weten de weg naar het Scheidingspunt goed te vinden en ook voor korte vragen wordt het Scheidingspunt regelmatig benaderd.

JONGEREN

Het Scheidingspunt is in beeld bij de jongeren en ervaringsdeskundigheid wordt ingezet	In navolging op het idee van Villa Pinedo heeft het Scheidingspunt samen met MAXX Jongerenwerk Twenterand 'Villa MAXX' ontwikkeld. Op een vaste middag in de maand kunnen kinderen van gescheiden ouders hier naartoe om op een luchtige manier te praten en ervaringen te delen met lotgenoten, een jongerenwerker of de scheidingsdeskundige. Praten mag, maar hoeft niet. Deze inloopmiddag is informeel en wordt gevuld met een leuke activiteit. Het idee is dat kinderen zo sneller geneigd zijn om te komen. De opkomst bij de inloopmiddagen van Villa MAXX groeit gestaag. De scheidingsdeskundige en de jongerenwerkers willen nu eenzelfde soort middag organiseren in Den Ham.
Eventuele inzet Meldcode, Veiligheid en andere werkmethodieken	Wanneer het Scheidingspunt constateert dat de veiligheid van betrokkenen in het geding is, wordt direct contact gezocht met onze interne aandachts-functionaris Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en mogelijk een melding gemaakt bij Veilig Thuis Twente. Dit is tot nu toe twee keer voorgekomen.

STURINGSINFORMATIE

Ook is gebleken dat casussen naar ons zijn doorverwezen die, zelfs jaren later, alsnog uitmonden in een vechtscheiding. Ook wanneer een scheiding al in het verleden is uitgesproken. Onderwerpen als omgangsregelingen, ouderschapsplannen, rollen van nieuwe partners etc. kunnen alsnog tot veel spanningen bij kinderen leiden.

Ook zijn dit vaak intensieve trajecten met een voorgeschiedenis. Trajecten waar de schaarse uren van de scheidingsdeskundige niet voor zijn bedoeld, maar waar ook geen alternatief aanbod voorhanden is. Door de inzet van het Scheidingspunt is de verwachting dat bovenstaande problematiek in de loop van de jaren wordt voorkomen en zal afnemen.

Het Scheidingspunt ziet dat informatie rondom scheiden via andere digitale kanalen niet altijd compleet en makkelijk te vinden is. Het Scheidingspunt benadert partners om dit te verbeteren, bijvoorbeeld in geval van het LOES loket. Het aanbod dient makkelijk toegankelijk te zijn, waar de betrokkenen zo weinig mogelijk moeite voor hoeven te doen. Het aantal mediators in de gemeente Twenterand is nihil. Deze basisinformatie moet makkelijk te vinden zijn en in ieder geval altijd actueel. Hier kunnen samen met de betrokken zorgaanbieders nog veel stappen gezet worden.

Daarnaast heeft corona roet in het eten gegooid, mogelijk geeft dit een vertekend beeld qua informatie. In het eerder genoemde BRAM-traject van Avedan worden ouders eerst individueel gezien om daarna onder begeleiding van twee professionals samen in gesprek te gaan.

De kracht van de scheidingsdeskundige is dat beide ouders direct samen verantwoordelijk gemaakt én gehouden worden voor het welzijn van hun kinderen.

Vanaf half november tot half december ontstaat er extra drukte rondom de omgangsregeling vanwege de feestdagen. Om escalaties te voorkomen is het heel belangrijk dat deze afspraken zo snel mogelijk worden gepland. Dit vraagt in deze periode(s) extra flexibele inzet van de beroepskracht. Deze toename van inzet is ook nodig ná de gebruikelijke periodes van feestdagen en de grote schoolvakantie. In de cases ontstaan in deze periodes nieuwe situaties die aandacht nodig hebben.

Nieuwsitem van de website www.scheidendoejenietalleen.nl